

ἐνεργού πραγματικότητα, δηλαδή της βεβαιότητας δι' ἑαυτὸν ὡς τάδε καθέκαστον άτομο. Ἀπὸ τὴν ἐνεργὴ πραγματικότητα ἡ βεβαιότητα δι' ἑαυτὸν ὡς τάδε καθέκαστον άτομο λείπει ὅμως τὸ αὐτὸ τοῦτο. Στὸ ἀντικείμενο τῆς καθαρῆς διάνωσης ἔχουν ἐννοηθεῖ οἱ δύο κόσμοι. Τὸ ἀφελίμο εἶναι τὸ ἀντικείμενο, ἐφ' ὅσον ἡ αὐτοσυνειδησία διαβλέπει τί εἶναι [431] καὶ ἔχει μέσα του τὴν καθέκαστη [316] βεβαιότητα γιὰ τὸν ἑαυτὸ τῆς, τὴν ἀπόδωσέ της (τὸ καθ' ἑαυτὸν εἶναι τῆς) κατ' αὐτὸ τὸν τρόπο διαγγωνίσκει τί εἶναι, καὶ αὐτὴ ἡ διάνωση περιέχει τὴν ἀληθινὴ οὐσία τοῦ ἀντικείμενου (ὅτι εἶναι κατὰ τοῦ διαβλέπεται, ἦτοι πρὸς ἄλλο)· ἀρα ἡ διάνωση εἶναι ἡ ἴδια ἀληθὴς ἐπίγνωση, καὶ ἡ αὐτοσυνειδησία ἔχει ἐξ ἑαυτοῦ ἄμεσα τὴν καθολικὴν βεβαιότητα δι' ἑαυτήν, τὴν καθαρὴ συνειδησὴ τῆς, σ' αὐτὴ τὴν ἀναφορά, ὅπου ἐνοποιούνται ἀρα τόσο ἡ ἀλήθεια ὅσο καὶ ἡ παρουσία καὶ ἡ ἐνεργὴς πραγματικότητα. Οἱ δύο κόσμοι ἔχουν συμπληρωθεῖ καὶ ὁ οὐρανὸς μετεμυρευθεῖ κατὰ τὴν γῆ.

III. Ἡ ἀπόλυτῃ ἐλευθερία καὶ ὁ πόθος

Στὴν ἀφελιμότητα ἡ συνειδησιὰ ἦρθε τὴν ἑνωιά της. Ἀλλὰ ἡ ἑνωσία εἶναι ἀκόμη, ἀφ' ἑνός, ἀντικείμενο, ἀφ' ἑτέρου, γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον, σκοπὸς, τὸν ὅποιο ἡ συνειδησιὰ δὲν ἔχει ἀκόμη ἄμεσα στὴν κατοχὴ τῆς. Ἡ ἀφελιμότητα εἶναι ἀκόμη κατηγορούμενο τοῦ ἀντικείμενου, ὅχι ὑποκείμενο ἡ ἴδια, ἦτοι ὅχι ἄμεσα καὶ μοναδικὴ ἐνεργὴς πραγματικότητα τοῦ ἀντικείμενου.¹⁷³ Τὸ ἴδιο ἐμφανίσθηκε προηγουμένως ὡς τὸ ὅτι τὸ καθ' ἑαυτὸν εἶναι δὲν ἀπεδείχθη ἀκόμη ὑφιστάμενη οὐσία τῶν ὑπόλοιπων στοιχείων, ὥστε τὸ ἀφελίμο νὰ μὴν εἶναι ἄμεσα ἄλλο ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ τῆς συνειδησιᾶς καὶ ἀρα αὐτὴ νὰ

ἔχει αὐτὸν στὴν κατοχὴ τῆς.¹⁷⁴ — Αὐτὴ ὅμως ἡ ἀπόσπαρσις τῆς μορφῆς ἀντικειμενώδους τοῦ ἀφελίμου ἔχει ἥδη συμβεῖ αὐτῇ τοῦτῃ, καὶ ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ αὐτῇ ἐκπαύστασι ἀνακύπτει ἡ ἐνεργὴς ἀνατροπὴ¹⁷⁵ τῆς ἐνεργοῦ πραγματικότητος, τὸ νέο σχῆμα τῆς συνειδησιᾶς, ἡ ἀπόλυτῃ ἐλευθερία.

Στὴν πρῶτῃ δὲν ὑπάρχει κατὰ παραπάνω ἀπὸ μιὰ κενὴ ἐπίφραση ἀντικειμενώδους τοῦ χωρῆς τὴν συνειδησιὰ ἀπὸ τὴν κατοχὴ. Ἰατὶ, ἀφ' ἑνός, κάθε ὑπόστασις καὶ ἰσχύειν ὀρισμένων σκελῶν τῆς ὀργάνωσος τοῦ ἐνεργοῦ καὶ τοῦ πιστευομένου κόσμου ἔχει ὁλωδιδιὸν ἐπιστρέψει σ' αὐτὸ τὸν ἀπὸ προοδισμοῦ ὡς λόγος ὑπαρξῆς του καὶ νοῦ του· ἀφ' ἑτέρου δέ, αὐτὸς ὁ προοδισμὸς δὲν ἔχει πλέον κατὰ ἴδιον καθ' αὐτὸν, εἶναι πολὺ μᾶλλον καθαρὴ μεταφυσικὴ, καθαρὴ ἑνωσία, ἦτοι ἐπίγνωση [432] τῆς αὐτοσυνειδησίας. Ἀπὸ τὴν αὐτὴ καθ' αὐτὸ ὑπαρξὴ τοῦ ἀφελίμου ὡς ἀντικείμενου γνωρίζει ὄντως ἡ συνειδησιὰ ὅτι τὸ δικὸ τῆς εἶναι αὐτὸ τοῦτο εἶναι οὐσιαστικὰ εἶναι πρὸς ἄλλον ἢ αὐθυπαρξία ὡς τὸ ἄνευ ἑαυτοῦ εἶναι σ' ἀλήθεια τὸ παθητικὸ, δηλαδή ὅτι ὑπάρχει πρὸς ἄλλον ἑαυτό. Τὸ ἀντικείμενο ὑπάρχει ὅμως κατὰ τὴν συνειδησιὰ ὅτι αὐτὴ τὴν [317] ἀφηρημένη μορφὴ τῆς καθαρῆς αὐθυπαρξίας, γιὰτὶ ἡ συνειδησιὰ εἶναι καθαρὴ διάνωσις, τῆς ὁποίας οἱ διαφορᾶς ὑπάρχουν ὑπὸ τὴν καθαρὴ μορφὴ ἐνωσιῶν. — Τὸ καθ' ἑαυτὸν εἶναι, ὅμως, σὲ ὅποιο ἐπιστρέφει, τὸ εἶναι πρὸς ἄλλο, ὁ ἑαυτός, δὲν εἶναι ἑνας διαφορετικὸς ἀπὸ τὸ ἑγώ, οἰκείος ἑαυτός αὐτοῦ τοῦ λέγεται ἀντικείμενο· γιὰτὶ ἡ συνειδησιὰ ὡς καθαρὴ ἐπίγνωση δὲν εἶναι ἑνας καθέκαστος ἑαυτός σὲν ὅποιο τάχα ἀντιπαράθετα τὸ ἀντικείμενο ἐπίσης ὡς οἰκείος ἑαυτός, ἀλλ' εἶναι ἡ καθαρὴ ἑνωσία, ἡ θέασις τοῦ ἑαυτοῦ μὲς σὲν ἑαυτό, ἡ ἀπόλυτῃ διπλὴ ὄρασις τοῦ ἑαυτοῦ σου· ἡ βεβαιότητα δι' ἑαυτὸν εἶναι τὸ καθολικὸ ὑποκείμενο καὶ ἡ ἐπιστάμενη ἑνωσία του ἡ οὐδὴ πάσις πραγματικότητα. Ἐνὼ λοιπὸν τὸ ἀφελίμο ἦταν μόνον ἐναλλαγὴ τῶν στοιχείων μὴ ἐπιστρέφουσα στὴν οἰκεία ἐνότη-

173. Ἡ ἀνέγνωση μου θεωρεῖ ὅτι τὸ ὑποκείμενο ἐνωεῖται ἐξῶ ὡς ὑποκείμενο κατηγόρησις σὲ ἀντιδιαστολὴν μὲ τὸ κατηγορούμενο. Ἄν τὸ ὑποκείμενο ἐνωεῖται ὡς γνωστὸν ὡς πραγματικὸ, ὡς ἑγώ, σὲ ἀντιδιαστολὴν μὲ τὸ ἀντικείμενο, ἡ ἀνέγνωση εἶναι: «ὅχι ἡ ἴδια ὑποκείμενο ἡ ἄμεση καὶ μοναδικὴ ἐνεργὴς πραγματικότητα τοῦ ὑποκείμενου».

174. Ἀλλὴ ἀνέγνωση: «ἀρα αὐτὴ θὰ ἦταν μέσα σὲ κατὰ τοῦ τῆς ἀνήκει».

175. Ἐκπαύστασις: Umwälzung. Ἀνατροπὴ: Umwälzung.

τα, κι έτσι παρήλπε ἀκόμη ἀντικείμενο κατὰ τὴν ἐπίγνωση, παύει νάῃ αὐτό, γιὰ τὸ ἐπίσταται εἶναι τὸ ἴδιον ἢ κίνηση τῶν ἀφηρημένων αὐτῶν στιγμῶν, εἶναι ὁ καθολικὸς ἑαυτός, ὁ ἑαυτός τόσο τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ὅσο καὶ τοῦ ἀντικειμένου.¹⁷⁶ ὡς καθόλου δέ, εἶναι ἡ ἐπιστρέφουσα εἰς ἑαυτὴν ἐνότης αὐτῆς τῆς κίνησης.¹⁷⁷

Ἔτσι ὁ νοῦς παρίσταται ὡς ἀπόλυτη ἐλευθερία· αὐτός εἶναι ἡ αὐτοσυνειδησία ποὺ συλλαμβάνει τὸν ἑαυτό της, τὸ ὅτι ἡ βεβαιότητά της γιὰ τὸν ἑαυτό της εἶναι ἡ οὐσία ὧν τῶν νοητικῶν μάζων τοῦ πραγματικῶν ὄντος καὶ τοῦ ὑπερασθητοῦ κόσμου ἢ, ἀντιστρόφως, τὸ ὅτι οὐσία καὶ ἐνεργὸς πραγματικότης εἶναι ἡ ἐπίγνωση ἑαυτοῦ τῆς συνειδησης. — Ἡ αὐτοσυνειδησία ἔχει συνειδητὴ τῆς καθαρῆς προσωπικότητάς της καὶ κατὰ τοῦτο κάθε νοητικῆς πραγματικότητος, ὅποτε κάθε πραγματικότης εἶναι μόνο καὶ νοητικὴ ὁ κόσμος εἶναι γι' αὐτὴν ὄχιως ἄλλο ἢ βούλησή της, καὶ τούτη εἶναι καθολικὴ βούληση.¹⁷⁸ Καὶ δὲν εἶναι βέβαια ἡ κενὴ σκέψη τῆς βούλησης ποὺ τίθεται μετὰ τὴν αὐτογνωσὴ ἢ δι' ἀντιπροσώπου συνάντησιν, ἀλλὰ πραγματικὰ καθολικὴ βούληση, βούληση ὧν τῶν καθεκτάτων ἀτόμων ὡς τέτοιων.¹⁷⁹ Ἰατὶ ἡ βούληση εἶναι, αὐτὴ τούτη, ἡ συνειδητὴ τῆς προσωπικότητος ἢ τοῦ καθενός, ὁφείλει δὲ νὰ ὑπάρχει ὡς [433] αὐτὴ ἡ ἀληθὴς ἐνεργὸς βούληση, ὡς αὐτοσυνειδητὴ οὐσία ὧν καὶ κάθε προσωπικότης, ὥστε ὁ καθένας τὰ κάμνει ὧν πάντα ἀμέριστα, καὶ ὅ,τι προκύπτει ὡς ἐνεργεια τοῦ ὧν εἶναι ἡ ἀμεση καὶ συνειδητὴ ἐνεργεια τοῦ καθενός.

Αὐτὴ ἡ ἀμέριστη ὑφιστάμενη οὐσία τῆς ἀπόλυτης ἐλευ-

176. Τὸ καθόλου εἶναι πάντα μία στιγμὴ μᾶς ἀντιθεσης ποὺ εἶναι καὶ ἡ βούλη.

177. Ἰδού, μέση τῆς ἐννοίας τῆς ὠφελιμότητος, κατακρίθηκε ἡ γνωσθεωρητικὴ σκοπιὰ τοῦ ἴδιου τοῦ "Ε. Πρβλ. σ. [53-54/40].

178. Ἡ «γενικὴ βούληση», ἐννοία τοῦ Πουσαί, ὁ ὅποιος τὴν διεσέλα-λει πρὸς τὴν «βούλησιν ὧν» ὡς τὴν ὁδοποιήσιν βούλησιν ποὺ θὰ ὀφείλων νὰ ἔχουν ὧν, παρ' ὅλο ποὺ μπορεῖ νὰ μὴν τὴν ἔχουν (θεμελίωσε πρῶτος τὴν πολυτέτα στην βούλησιν, σύμφωνα με τὴν φιλοσοφία τοῦ δικαίου τοῦ 1821, § 258, παρὰ: W 7, 400).

179. Ἰδού, ἀναφορά πρὸς διατύπωση τοῦ Σλεγιές (E. Slegies, κατὰ GW 9, 515).

θερίας ἀνέχεται στὸν θρόνο τοῦ κόσμου χωρὶς νὰ μπορεῖ ὁποιοδήποτε δύναμη νὰ τῆς ἀντισταθεῖ. Ἰατὶ ἀφοῦ σ' ἀνή-θεια μοναχὰ ἡ συνειδητὴ εἶναι τὸ στοιχεῖο ὅπου οἱ νοητικὲς οὐσιες ἢ ἐξουσιες ἔχουν τὴν ὑφιστάμενη οὐσία τους, ὧν τὸ οὐσιωμα τοῦ ποὺ ὁργανωόταν καὶ συντηροῦνταν διὰ τοῦ ἐπιμερισμοῦ σὲ μάζες κατέργευσεν, ἀπ' ὅτου συλλαμβάνει ἡ καθέκαστη συνειδητὴ τὸ ἀντικείμενο ἑτοῖ ὥστε δὲν ἔχει καμμίαν ἄλλη οὐσία ἐκτὸς τῆς ἴδιας τῆς αὐτοσυνειδησίας, δη-λαδὴ ὥστε εἶναι ἀπόλυτα ἡ ἐννοία. Ἐκεῖνο ποὺ καθιστοῦσε τὴν ἐννοία ὄντως ἀντικείμενο ἦταν ἡ διαφοροποίησή της σὲ ἐξχωριστὲς ὑφιστάμενες μάζες· ἀπαξ ὅμως καὶ τὸ ἀντικεί-μενο γίγεται ἐννοία, τότε πᾶς μέσα τοῦ δὲν ἔχει ὑπόστασιν· ἡ ἀφρητικότητα ἔχει διαπεράσει ὅλες τῆς στιγμὲς του. Ἦνε-ται ὑπαρκτὸ ἔτσι ὥστε κάθε καθέκαστη συνειδητὴ ἀνυψώνε-ται πέραν τῆς σφαιρῆς στὴν ὅποια εἶχε ἀποδοθεῖ, δὲν βόλ-σκει πᾶς τὴν οὐσία καὶ τὸ ἔργο της στὴν τὰδε ἐξειδικευμένη μάζα ἀλλὰ συλλαμβάνει τὸν ἑαυτό της ὡς τὴν ἐννοία τῆς βούλησης, ὅλες τῆς μάζες [318] δὲ ὡς οὐσιες αὐτῆς τῆς βού-λησης, ὅποτε μπορεῖ ἡ ἴδια νὰ πραγματοποιεῖται καὶ αὐτὴ μόνο σὲ μιὰν ἐργασία ποὺ εἶναι ὁλόκληρη ἐργασία. Σ' αὐτὴ τὴν ἀπό-λυτη ἐλευθερία, λοιπόν, πραγματοποιεῖται ὅλες οἱ τάξεις, ποῦναι οἱ νοητικὲς οὐσιες στῆς ὅποιες ὡς μέλη διακρίνεται τὸ σύν-ολο· ἡ καθέκαστη συνειδητὴ ποὺ ἀνῆκε σ' ἕνα τέτοιο μέλος, μέσα τοῦ ἦθελε καὶ ἐπιτελοῦσε, ἦρε τὸν φραγμὸ της· Σκοπὸς της εἶναι ὁ καθολικὸς σκοπός, ὁμῶς τῆς ὁ καθολικὸς νό-μος, ἔργο της τὸ καθολικὸ ἔργο.

Τὸ ἀντικείμενο καὶ ἡ διαφορὰ ἔχουν χάσει ἐδῶ τὴν σημα-σία τῆς ὠφελιμότητος ποὺ ἦταν κατοχυρωμένο κάθε πραγ-ματικῶν εἶναι ἡ συνειδητὴ δὲν ἔκρινε τὴν κίνησή της στὸ πραγματικὸ εἶναι ὡς καὶ ἔξω, ποὺ μόνο πέραν αὐτοῦ θὰ ἐπέστρεφε στὸν ἑαυτό της, παρὰ τὸ ἀντικείμενο εἶναι γι' αὐτὴν ἡ ἴδια ἡ συνειδητὴ [434] ἡ ἀντιθεση λοιπὸν συνίσταται μόνον στὴν διαφορὰ καθέκαστης καὶ καθολικῆς συνειδησης· ἀλλὰ τὸ καθέκαστον εἶναι ἄμεσα τὸ ἴδιο γιὰ τὸν ἑαυτό τοῦ ὅ,τι εἶχε μόνο ἐπίγνωση ἀντιθεσης, καθολικὴ συνειδητὴ καὶ βούληση. Τὸ ἐπέκεινα αὐτῆς τῆς ἐνεργου πραγματικότητάς του αἰσρεῖται πάνω ἀπ' τὸ πτώμα τῆς χαμένης αὐτοδυνά-

μίας τοῦ εἶναι, προσημαστικῇ ἢ πιστευομένῃ, σάν ἀναριθμιά-
σῃ μόνον ἐνός ἄνοστου ἀερίου, τοῦ κενοῦ ἐστὶ suprême.

Μετά την άρση των διαφορετικών νοημάτων μαζικών και τῆς περιουσιολογίας ζωῆς τῶν ἀτόμων, ὅπως καὶ τῶν δύο κό-
σμων τῆς ὑπάργχεις λοιπὸν μόνον ἡ κήρυξη τῆς καθολικῆς
αὐτοσυνοδηγίας στὸν ἑαυτὸ τῆς, ὡς μὴ ἀλλὰ γενέδραση τῆς
ἰδίας ἐν εἰδῇ καθολικότητος καὶ ἐν εἰδῇ προσωπικῆς συνε-
δηγος· ἡ καθολικὴ βούληση μὴδὲν στὸν ἑαυτὸ τῆς καὶ εἶναι
καθέκαστη βούληση, στὴν ὅποια ἀντικρίζεται ὁ καθολικὸς νό-
μος καὶ ἔργο. Ἀλλ' αὐτὴ ἡ καθέκαστη βούληση ἔχει συνεδη-
γη τοῦ ἑαυτοῦ τῆς ἐξ ἑαυτῆς αἰσείας ὡς καθολικῆς βούλησης
ἔχει συνεδηγη τοῦ ὅτι τοῦ ἀντικείμενός τῆς εἶναι τεθεμελιώ-
σεν τὴν ἰδία νόμον καὶ ἐκτελεστέον αὐτὸ τὴν ἰδία ἔργο· ὅταν
μεταβῇ αὐτὴ θρασυπραδότητα καὶ θηλυπραγεί ἀντικείμενός-
σε, δὲν κλέμει λοιπὸν τίποτε τοῦ καθέκαστου, μόνον συντά-
σει νόμους καὶ μεταλογοῦν αὐτὴς κατὰ τὴν ὁδοῦ, 180

Ἀντὴ ἡ κρίσις εἶναι συνεπὲς ἡ ἀνάλυσις τῆς συν-
είδησις, μετὰ τὸν ἑαυτοῦ τῆς τὸν ἑἰκο, ὅπου δὲν ἀποκρίνεται τίποτε
ὅπου τὸ σῆμα ἐλευθεροῦ, ἀντιπαρκαταβέβηκεν οὐδὲ αὐτὴν ἀντι-
κειμένον.¹⁸¹ Αὐτὸ συνεπάρχεται ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ ἐπικυβέ-
κῆται θετικῶς ἔργον, οὐτε καθολικῶς ἔργον τοῦ λόγου,¹⁸² οὐτε
τῆς ἐνέργειᾶς παραμαρτυρίας, οὐτε νόμου καὶ καθολικῶς
θεσμῶς τῆς συνειδήσεως ἐλευθερίας – οὐτε ἐνέργειες καὶ
ἔργα τῆς βουλήσεως. – Τὸ ἔργον στὸ ὅπου θὰ μποροῦσε νὰ
ἀναγῆται ἡ προκείμενη μετὰ συνείδησις ἐλευθερίας θὰ συνταρτο-
οῦτο νὰ μεταρραπῇ ὡς καθολικῶς ὑποσείμενη οὐδία σὲ ἀντι-
κειμένο καὶ μόνον εἶναι. Ἀντὴ ἡ ἐπερὶ τῆς θὰ ἦσαν στὴν ὑπό-
στάσει οὐδία ἡ διαφορά κατὰ τὴν ὅπου θὰ διακυρτοῦσαν σὲ
ὑποσείμενες νοητικές μᾶζες καὶ διάφορες ἐξουσίες ὡς σπεί-
ρη ὅπου αὐτὲς οἱ μᾶζες θὰ ἦσαν, ἀφ' ἑνός, τὰ ἐπινοήματα.¹⁸³

180. Staatskionnen: πολυτικές πράξεις, αλλά κυρίως έναν άναρχο-συντατα στο θεατο με πομπήν τρόπο, κατ' ἐνέργειαν ή σιμωνο-νική ύπο-θεση, με ελπιτική διάθεση.

181. Ἀποδίδω: entlassen. Βλ. γὰρ αὐτὸ τὸ σῆμα τὴν α. [146/109] καὶ τίς ἔχει παρατομής.

182. Sprache, ἄλλου: ὁμιλία, γλώσσα.

183. Ο Ή. άσκει κριτική στὸν χριστιανισμὸ τῶν ἐξουσιῶν: «Στὴν παρὰ

μιάς, χωριστής, [435] νομοθετικής, [319] δικαστικής κι ἐκτελε-
στικής ἐξουσίας, ἀφ' ἑτέρου δέ, οἱ πραγματικῆς οὐσίας πού
προσέκλινον στὸν πραγματικό κόσμο τῆς παιδείας, καί, σὺν
προσέκλινε ἀκριβέστερα τὸ περιεχόμενο τῆς καθολικῆς
ἐνέργειας, οἱ ἐπιμέρους μάζες τῆς ἐργασίας, πού διακρίνον-
ται στὴν συνέχεια ὡς εἰδικότερες τάξεις. — Ἡ καθολικὴ
ἐκτελεστικὰ πού θὰ εἶχε ἐπιμεριθεῖ κατ' αὐτὸ τὸν τρόπο στὰ
σκέλη τῆς, καὶ ἀκριβῶς, ἔτσι θὰ εἶχε καταστεί ὑπόχρουσα
ὁμοστέμνη οὐσία, θάταν ὡς ἐκ τούτου ἐκτελεστικὴ πρὸ τῆς κα-
θέκαστῃ ἀπομυκνότητα καὶ θὰ μοιάζε τὸ πλῆθος τῶν ἀτόμων
μεταξὺ τῶν διαφόρων σκελῶν τῆς.¹⁸⁴ Ἡ ἐνέργεια καὶ ὑπαρξὴ
τῆς πραγματικότητας θὰ βρισκόταν τότε περιτριμμένη σ'
ἐκὼν καὶ ἀπὸ τὸν σύνολο, σὲ ἕνα εἶδος ἐνέργειας καὶ ὑπαρξί-
σεως τελεμένη πού στοιχεῖ τὸ εἶναι, θ' ἀποκτούσε τὸ νόημα κατ'
ὁρισμένην θὰ ἔπαιε νὰ εἶναι σ' ἀλήθεια καθολικὴ αὐτο-
νομησία. Μήτε ἡ παράσταση οὗτ' ἡ αὐτοσυνειδησία ὑπα-
κούει σὲ τελεμένους ἀπὸ τὴν ἰδίαν νόμους πού τῆς ὀφίζον-
ται μέρος,¹⁸⁵ μήτε τὸ οὗτ' ἀντιπροσωπεύεται κατὰ τὴν νομο-
θετικὴν καὶ τὸ γενικὸ ἐνεργεῖν ἔμπορε νὰ τῇ γενάσῃ ἐδῶ ὡς
πρὸς τὴν ἐνεργὴν πραγματικότητα. — νὰ τῆς χάθῃ τὴν ἐνεργὴν
πραγματικότητα τοῦ νὰ θέτῃ ἡ ἰδία τὸν νόμο καὶ νὰ ἐπιτελεῖ
ἡ ἰδία ὄν, ἕνα καθέκαστο ἔργο ἀλλὰ τὸ καθολικόν.¹⁸⁶ γιὰ
ὅπου ὁ ἑαυτὸς μόνον ἀντιπροσωπεύεται καὶ παρασταίνεται,
δὲν ὑπάρχει ἐνέργεια, ὅπου ἐκπροσωπεύεται, δὲν εἶναι.¹⁸⁷

στοση της λειτουργίας διαχειριστικής των εξουσιών υπήρχε το βασικό λάθος ότι οι διαχειριστικές εξουσίες παρέθεταν άποστος της διαλειτουργικότητας» (Φαλασκούλα του δικαίου, § 300, παρ.6, ΠΦΔ 6, 704, παρ.6, § 172, ζ' παρ.6, W. 7, 4.33). Βέβαια, δεν περιλαμβάνει την δικαστική εξουσία στις μη χειριστικές εξουσίες. Αυτό είναι η νομοθετική ή εκπαιδευτική και η ηγετική λειτουργία. «Η καθεναντιότητα της δικαστικής εξουσίας έβγαζε από τον νόμο τις συνάψεις» (§ 272, παρ.6, ΠΦΔ 5, 746).

184. Τα Glieber, μέλη, δεν τηγάνιζον ἐὶν αἶμα ἀλλὰ ὑποδιαιρούμενης τῆς ποταμίας καὶ τῆς κοινωρίας ἰθαμέτες ὡς ἀρσενόεις, θηλ., ὡς ἀρσενόεις, γὰρ αὐτὸ ἀποδίδω τον ὅρο καὶ σκέλος.

185. Ἀλλή ἀνάγνωσις: «πρὸς τῆς ἀποδιδόναι ἕνα μέρος [τοῦς]».
186. Ἡ «τὸ καθόλου» (διόρθωσις Moldenhauer-Michel).

187. Ἀνθρώποι στην χειρὶ τοῦ Ποσειδῶν-θεοφιλοῦ τοῦ ἑλαιοθελάου
ὡς αὐτο-νομίας, δηλ. ὡς ὑπακοῆς πρὸς ἕνα θεὸν· κατὰ τῆς
ἀνταρραπεινευτικῆς δημοκρατίας.

“Όπως ή καθέκαστη αυτόσυνειδησία δεν βρίσκει τόν έαυτό της μέσα σ’ αυτό τό καθολικό έργο της απόλυτης έλευθερίας ως υπάροχους ύφιστοιμένης ουσίας, έξ ίσου λίγο τόν βρίσκει μέσα σέ κυριαρχικά ένεργήματα κι άτομικές πράξεις της βούλησης της έν λόγω έλευθερίας. Ινά νά όδηγηθεί τό καθόλου σ’ ένα ένεργημα, θά πρέπει νά συγκρατηθεί αυτό στο έν της άπολυτότητας και νά θέσει έπικεφαλής μιά καθέκαστη αυτόσυνειδησία: γιατί μόνο σ’ έναν έαυτό που είναι ένας είναι ή καθολική βούληση ένεργά πραγματοποιή. Έτσι αποκλείονται όμως όλα τέλεια καθέκαστα άτομα από τό όλον του ένεργήματος αυτού, έχουν μόνο περιορισμένη συμμετοχή σ’ αυτό, όποτε τό ένεργημα δεν θά ναι ένεργημα της ένεργά πραγματοποιής καθολικής αυτόσυνειδησίας. — Κανένα θετικό έργο μήτε ένεργημα δεν μπορεί λοιπόν νά παραγάγει ή¹⁸⁸ καθολική έλευθερία: της μένει [436] μόνον ή άρητική ένεργεια είναι μόνο μανία άρραωτισμού.¹⁸⁹

Η άνώτατη και πιο άντιστα στην καθολική έλευθερία ένεργός πραγματοποιήτρια ή μάλλον τό μοναδικό άντικείμενο που άνακύπτει άκόμη κατ’ αυτήν, είναι όμως ή ίδια ή έλευθερία και καθεκάστού της ένεργά πραγματοποιής αυτόσυνειδησίας. Αίότι ή καθολικότητα αυτή που δεν άφύεται νά πραγματοποιηθεί διαρκούμενη όργανικά σέ μέλη κι έχει σκοπό νά διατηρείται ως άδιάλειπτο συνεχές, διαφοροποιείται μέσα της συνέχεια, γιατί είναι κίνηση ή συνειδηση έν γένει. Και μάλιστα ένεκα της άρραώσεως της της ίδιας χωρίζεται σέ έξ ίσου άφηρημένα άκρα, στην άρτή άλύγιστη ψυχρή καθολικότητα, και στην άτομική (discrete) άπόλυτη σάληρή άκαμψία και πεισματώδη σημειαιότητα της ένεργά πραγματοποιής άυτοσυνειδησίας, [320] Αφ’ ότου έτελείωσε μέ την κατάρτηση της πραγματοποιής όργάνωσης και ύφισταται τώρα πιά καθ’ αυτή, ή τελευταία¹⁹⁰ είναι τό μοναδικό της άντικείμενο — ένα άντικείμενο που δεν έχει πιά άλλο περιεχόμενο.

188. Άλλη άνέγνωσι: «τήν».

189. Die Furie des Verschwindens: Η Ήρωία της έξάφνης: (Έπισημωση Αιμήτην Κακούδα.)

190. Η «τό τελευταίο» (γενικά, οι δύο στιγμές, όχι μόνον ή δευτέρα). Όμως πιστεύω ότι — όπως θά φανεί και αμέσως μετά — ή καθολικότητα

κατοχή, ύπαρξη και έξωτερική έκταση, άλλα τό ίδιο είναι μόνον αυτή ή έπιγνωση του ίδιου ως απόλυτα καθάρου και έλευθερου καθέκαστου έαυτου. Αυτό δεν πικνέται από πουθενά, μονάχα από την άφηρημένη ύπαρξη του έν γένει. — Η άναφορά αυτών των δύο, λοιπόν, μιάς και υπάροχων άδιαιρέτως, απόλυτως καθ’ αυτά, και άρα δεν μπορούν νά στείλουν κανένα μέρος στην μέση, δια του όποιου θά συνδέονταν, είναι ή παντελώς άδιαιρετολόγητη καθαρή άνωση και δι ή άνωση του καθέκαστου ως όντος μέσ στο καθόλου. Μοναδικό έργο και ένεργημα της καθολικής έλευθερίας είναι άρα ό θάνατος, και μάλιστα ένας θάνατος χωρίς έσωτερικό έδρος και πλήρωση, γιατί αυτό που ύφισταται άρηση είναι τό άδειο σημείο του απόλυτα έλευθερου έαυτου: είναι συνεπώς ό ψυχρότερος, ό πιο άσημαντος θάνατος, χωρίς παραπάνω σημασία από τό νά κόβεις ένα κεφάλι λάχανο ή νά πίνεις μιά γουλιά νερό.

Στήν κοινότητα αυτής της λέξης¹⁹¹ συνίσταται ή σοφία της κυβέρνησης, τό πώς διανοείται ή γενική βούληση την έπιτέλει της. Η κυβέρνηση ή ίδια δεν είναι παρά τό σταθεροποιούμενο σημείο ή ή άπολυτότητα της γενικής [437] βούλησης. Αυτό, μιά θέληση κι έπιτέλεια με άφετηρία ένα σημείο, θέλει κι έπιτελεί συνέχεια μιάν όριζόμενη διάταξη και πράξη. Αποκλείεται, άφ’ ενός, τά ύπόλοιπα άτομα από τό ένεργήμα της, άφ’ άλλου, είναι ως έκ τουτου συνεταγμένη ως μιά κυβέρνηση που είναι μιά όρισμένη βούληση κι άντισταθείται έτσι στην γενική: της είναι άρα απόλυτατα άδύνατον νά μὴν έκτεθεί ως φαρδιά. Κυβέρνηση λέγεται μόνον ή νικήτρια φαρδιά, και στο ότι είναι φαρδιά έγκεινται άμεσα ή άναγκαιότητα της πτώσης της: και τ’ ότι είναι κυβέρνηση την καθιστά, άντίστροφα, φαρδιά κι ένοχη. Ένώ ή γενική βούληση στέκε-

διαρείται πάντα στον έαυτό της και στο άλλο της έν προκειμένο στην μη έπιτέλεια της καθολικότητας άτομική αυτόσυνειδησία.

191. Στο πρωτότυπο «αυτής της σάλαβης». Στα γερμανικά ο θάνατος είναι ή μονοσάλαβη λέξη der Tod, άλλα ή άναφορά είναι παραφρασώς ή γαλλική la mort, επίσης μονοσάλαβη, μέ την όποία καρδικάκοντων σέ άπονευσιολογία σαρκοδόν οι ύποπτου γνά άντεθνική ή άντεπαναστατική δράση κατέ την περίοδο της Τρομοκρατίας.

πίσω στην ἀφελειά του, στον κόσμο του ήθους και στον πραγματικό της παιδείας, μόνο φρεσκαρισμένους και ξανα-νιωμένους από τον φόβο του κυρίου που θάγε επανακαμψεί στις ψυχές. Ο νους θάπρεπε να διατρέξει εκ νέου και να επανακαμψώνει άενώς αυτό τον κύκλο της αναγκαϊότητας, αν μόνον η τέλεια ἀλληλοδιείσδυση αυτοσυνειδησίας και ύφιστάμενης ούσιας ήταν το αποτέλεσμα — μία ἀλληλοδιείσδυση όπου η αυτοσυνειδησία, που έχει δοκιμάσει την άρνη-τική άπεναντί της δύναμη της καθολικής ούσιας της, δεν θά ήθελε να ξεφύγει και να βρούμε τον έαυτό της ως το τάδε επι-μέρους, άλλα μόνον ως καθόλου, και θά μπορούσε άρα ν' άντρέξει την άντικειμενώδη [439] ένεργό πραγματικότητα του καθολικού νου, που άπολαμβάνει την ιδία ως κάτι το έπιμέρους. — Άλλα στην απόλυτη έλευθερία δεν υπήρχε η ἀλληλεπίδραση μεταξύ της συνειδησης, που είναι βυθισμένη σε μία πολ-λάνη ύπαρξη ή παγώνει για λόγου της ουσιαστικούς σκο-πούς και σκέψεις — και ενός έξωτερικού λογύοντος κόσμου, είτε της ένεργου πραγματικότητας είτε της νόησης. [322] Παρά ο κόσμος υπήρχε δίχως άλλο εν είδει συνειδησίας, ως γενική βούληση, ή δε αυτοσυνειδησία ήταν συγγενωμένη στον απόλυτο έαυτό πέρα από κάθε έκτατη ύπαρξη ή πολυπλό-σικο και κρίση. Η παιδεία, που η αυτοσυνειδησία άποκατά-στην ἀλληλεπίδραση μ' αυτό την ούσία, είναι άρα η ύψηλότε-ρη¹⁵⁵ και έσχατη του να βλέπεις την καθαρή άπλή ένεργό πραγματικότητα σου να εξαφανίζεται άμεσα και να περνά στο κενό μηδέν.¹⁵⁶ Στον ίδιο τον κόσμο της παιδείας, ή αυτό-

155. Die ethabensie: Έκείνη που μετέχει περισσότερο στον χαρακτή-ρα του ύψηλτου.

156. Ο μηδενισμός είναι η έμπειρία της έποχής και έργο της φιλοσο-φίας να τον υπεβλέπει κατά το *Πλάτη και γνωση* του 1802, που μιλά σχετικά για «απόλυτη έλευθερία»: «Το έργο του μηδενισμού βρίσκεται στην κα-θαρή νόηση [...]. Το πρώτο έργο της φιλοσοφίας είναι να γνωρίσει το απόλυτο μηδέν» (GW 4, 398- W 2, 410). Ο Κάντ, ο Τσολέμπι και ο Φίστε-όνοχόφουσσον τον μηδενισμό ως «μεταφυσική του ύποκαμψιου» καθώς ή αυτός «ότι είναι άποδόσιμο στην πλειοψηφία της παιδείας, άρραβός ή άπολυτοποίηση των καθεκτατων διαστάσεων της δύστηρας και ή έπείθε-ρυσία κάθε μίας μέγρη το σύστημα, έχει πλήρως έκτεθεί, άρα το παιδαγωγόν τέλειωσε», και μπορεί να φανεί η φιλοσοφία, «γιατί όποιος η τελειοποίηση

συνειδησία δεν κατορθώνει να έποπτεύσει την άρνηση ή άποξένωσή της υπό του τοῦτη την μορφή καθαράς άφάσεως: παρά η άρνηση της είναι ή όχη άδεια: είναι ή τυμή ή ό πλούτος που κερδίζει στην θέση του έαυτού από τον όποιο άποξενώθηκε — ή ή ομύλια του πνεύματος και της διάρρωσης στην όποια φθάνει η σπαρασσόμενη συνειδηση: ή είναι ό ούρανός της πίστης ή το άφελιμο του διαφωτισμού. Όλοι αυτοί οι προσδιορισμοί χάνονται με τον χαμό που δοκιμάζει ό έαυτός στην απόλυτη έλευθερία: ή άρνησή του είναι ό άνευ σημασίας θάνατος, ό άμυγής πρόμος του άρνητικού, που δεν έχει μέσα του τίποτα το θετικό, τίποτα που να το γε-μίξει. — Συναίμα όμως αυτό ή άρνηση ως προς την ένεργό πραγματικότητα της δεν είναι κάτι ξένο, δεν είναι ούτε ή κα-θολική έπένευνα κείμενη άσχηκαστητα όπου βουλιάζει ό κό-σμος του ήθους, ούτε το καθέκαστο τυχαίο της ιδίας κατοχής ή της ιδιοτροπίας του κατέχοντος, από τα όποια βλέπει να εξαράσσεται η σπαρασσόμενη συνειδηση — παρά ή άρνηση είναι η γενική βούληση, ή καθολική, που υπ' αυτή την έσχατη άφάσεσή της δεν έχει τίποτα το θετικό και άρα δεν μπορεί ν' άνταποδώσει τίποτε για την θυσία — άλλα και γι' αυτόν άκρως τον λόγο είναι άδιαμεσοδιάβητα ένα με την αυτο-συνειδησία. [440] Σηλαδή είναι το καθαρά θετικό γιατί είναι το καθαρά άρνητικό: και στην έσωτερική έννοια ό άνευ ση-μασίας θάνατος, ή άδεια άρνητικότητα του έαυτού μεταπί-πτει στην απόλυτη θετικότητα. Κατά την συνειδηση, ή άμεση ένότητα της με την καθολική βούληση, ή άπαίτησή της νόχει

των καλών τεχνών έχει όρο την τελειοποίηση της μηχανικής έπιδεξιότητας, έτσι και η πλούσια έμφάνιση της φιλοσοφίας έχει όρο της πλήρητητα της παιδείας» (GW 4, 412-413 W 2, 430-431). «ή καθαρή έννοια ήτοι ή άπει-ρία ως ή άβυσσος του μηδένος όπου βουλιάζει κάθε είναι, πρέπει να γε-ρακτωθεί καθαρά ως στιγμή την άπειρη όδότη, που πρωτύτερα υπήρχε μόνον ιστορικά στην παιδεία και ως το συνεκτιθέμενο όποιο σπριγγεται ή θρησκεία της νεώτερης έποχής — το συνεκτιθέμενο: ό ίδιος ό θεός πείθαι [...]. άρα ν' άποκαταστήσει για την φιλοσοφία την ιδέα της απόλυτης έλευθε-ρίας και συνεπώς το απόλυτο πάθος, δηλ. την θεωρητική Μεγάλη Παρε-σκειή, που ήταν είδήλως ιστορική»... (GW 4, 413-414 W 2, 432). Έτσι περιγράφεται και η πρό της έμφάνσεως του χριστιανισμού κατάστασή βλ. σ. [547/401-402].

ἐπίγνωση τοῦ ἑαυτοῦ τῆς ὥς τοῦ *τάδε* ὁρισμένου σημείου, μεταμορφώνεται στὴν δίχως ἄλλο ἀντίθετη ἐμπειρία. Ἐκεῖνο ποῦ ἐξάφρονιζεται ἐδῶ γι' αὐτὴν εἶναι τὸ ἀφηρημένο εἶναι, ἡ ἀμεσότητά τοῦ ἀνοήτου σημείου, καὶ ἡ ἐξάφρονιμένη ἀμεσότητά αὐτῆ εἶναι ἡ καθολικὴ βούλησις ἡ ἴδια, ὅποτε ἡ συνειδησι, ἐφ' ὅσον εἶναι ἀνηρημένη ἀμεσότητα, ἐφ' ὅσον εἶναι καθαρὴ ἐπίγνωση ἡ καθαρὴ βούλησις, ἔχει τώρα ἐπίγνωση τοῦ ἑαυτοῦ τῆς ὥς καθολικῆς βούλησις. Ἔτσι ἔχει ἐπίγνωση τῆς τέλει αὐτῆς ὥς τῆς ἀμεσῆς ὑπάρχουσας, ὅχι τῆς καθολικῆς βούλησις ὥς τῆς ἐπαναστατικῆς κατέργησης ἡ ὥς τῆς ἀναρχίας τοῦ πασχίζει νὰ συντάξει τὴν ἀναρχία, οὐτε τοῦ ἑαυτοῦ τῆς ὥς κέντρου τῆς μίας φαρπίας ἡ τῆς ἀντίθετῆς τῆς, παρὰ ἡ καθολικὴ βούλησις εἶναι ἡ καθαρὴ ἐπίγνωση καὶ θέλησις τῆς συνειδησι καὶ ἡ συνειδησι εἶναι καθολικὴ βούλησις [323] ὥς αὐτῆ ἡ καθαρὴ ἐπίγνωση καὶ θέλησις. Ἡ συνειδησι δὲν χάνει ἐδῶ τὸν ἑαυτὸ τῆς, γιὰτὶ ἡ καθαρὴ ἐπίγνωση καὶ θέλησις εἶναι πολλὰ μᾶλλον ἡ ἴδια ἡ συνειδησι, ὥς ἄτομο σημείο τῆς.¹⁹⁷ Ἡ συνειδησι εἶναι λοιπὸν ἀλλοτεπιδραση τῆς καθαρῆς ἐπίγνωσης μὲ τὸν ἑαυτὸ τῆς ἡ καθαρὴ ἐπίγνωση εἶναι μὲν ὥς οὐσία ἡ καθολικὴ βούλησις· αὐτῇ ἡ οὐσία εἶναι δὲ ὁπωδιότερο μόνον ἡ καθαρὴ ἐπίγνωση. Ἡ αὐτοσυνειδησι εἶναι ἄρα καθαρὴ ἐπίγνωση τῆς οὐσίας ὥς καθαρῆς ἐπίγνωσης. Ἡ ἴδια ὥς καθέκαστος ἑαυτὸς εἶναι μάλιστα μόνον ἡ μορφὴ τοῦ ὑποκειμένου ἡ ἐνεργὰ πραγματικὸν ἐνεργεῖν, τῆς ὁποίας ἔχει ἐπίγνωση ὥς μορφῆς· ἐπίσης ἡ ἀντικειμενικὴ ἐνεργὸς πραγματικότητά, τὸ εἶναι, εἶναι κατ' αὐτὴν ὁπωδιότερο μορφὴ χυρὸς ἑαυτοῦ· γιὰτὶ μὴ τέτοια ἐνεργὸς πραγματικότητά θέταν τὸ ἀντεπίγνωστο· αὐτῇ ἡ ἐπίγνωση ἔχει ὅμως ἐπίγνωση τῆς ἐπίγνωσης ὥς τῆς οὐσίας.

Ἡ ἀπόλυτη ἐλευθερία ἔχει λοιπὸν διευθετήσει τὴν ἀντίθετον καθολικῆς καὶ καθέκαστης βούλησις ἐξουσιώοντος τὴν μία μὲ τὴν ἄλλη.¹⁹⁸ ὁ ἀποξενωμένος ἀπὸ τὸν ἑαυτοῦ τοῦ

197. Ἄλλη ἀντίγνωσι: «μᾶλλον ἡ συνειδησι, παρὰ τὸ ἄτομο σημείο τῆς συνειδησι».

198. Ἄλλες ἀναγνώσεις: «διευθετήσει τὴν ἀντίθετον καθολικῆς καὶ

νοῦς, ὠθημένος στὸ ἄκρον ἄωτον¹⁹⁹ τῆς ἀντίθετῆς του, στὴν ὁποία ἡ καθαρὴ θέλησις καὶ τὸ καθαρὸ θέλον διαφέρουν ἀκόμη, τὴν ὑποβιβάζει στὴν διάφανη [441] μορφὴ καὶ βρίσκεται ἔχει μέσα τὸν ἑαυτὸ τοῦ. — Ὅπως ἡ ἐπιχαράτεια τοῦ ἐνεργὰ πραγματικῶν κόσμου μεταβαίνει στὴν ἐπιχαράτεια τῆς πίστης καὶ τῆς διάγνωσις, ἡ ἀπόλυτη ἐλευθερία μεταβαίνει ἀπὸ τὴν αὐτοκαταστροφόμενη ἐνεργὸν πραγματικότητά τῆς σὲ μὴν ἄλλη χώρα τοῦ αὐτοσυνειδητοῦ νοῦ,²⁰⁰ ὅπου, ἔτσι ἐξυπαρματικῇ ποῦ εἶναι, λογεῖ ὥς τὸ ἀληθές, στὸν ὁποῖον τὴν σκέψη ἀφένεται ὁ νοῦς καθ' ὅσον ὁ ἴδιος εἶναι καὶ παρκαμένει σκέψη, ἐγώντας ἐπίγνωση αὐτοῦ τοῦ κλεισμένου στὴν αὐτοσυνειδησι εἶναι ὥς τῆς τέλει καὶ πλήρους οὐσίας. Ἦενήθηκε τὸ νέο σχῆμα τοῦ ἡθικοῦ νοῦ.

καθέκαστης βούλησις πρὸς ἑαυτὴν»· «συμβιβάσει τὴν ἀντίθετον καθολικῆς καὶ καθέκαστης βούλησις μὲ τὸν ἑαυτὸ τῆς» (οὐσιαστικὰ τὴν δευτέραν ἀπὸ ἀνολοθῶ).

199. Spitz, Bk. σ. [115/87].

200. Ἀπὸ τὴν Ἰαλλία πᾶσι στὴν Ἱερμανία, ὅπου στὴν «καυτανή, φρεσίνῃ καὶ σελιγγικῇ φιλοσοφίᾳ [...] ἡ ἑκπαίδευσσις χαρακτηρίζεται καὶ ἐκπαράσσεται ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς σκέψης»: «Σ' αὐτῇ τὴν μετὰ τὴν ἐποχὴ τῆς παγκόσμιος ἰστορίας [...] ἔλαβον μέρος μόνον αὐτοὶ οἱ δύο ἄνθρωποι, ὁ γερμανικὸς καὶ ὁ γαλλικὸς, ὅσο ἀντίθετοι καὶ ἄν εἶναι, ἡ ἴσα ἴσα ἐπεδῆ εἶναι ἀντίθετοι. Τὰ ἄλλα ἔθνη δὲν πῆραν καθόλου μέρος, συμμετεῖχαν βέβαια οἱ κατέργησις τους, καὶ οἱ ἄνθρωποι, πολλαπλὰ ἀλλὰ ὅχι ἐνωστικὰ. Στὴν Ἱερμανία ὑπάρχει αὐτῇ ἡ ἀρχὴ ὥς σκέψη, νοῦς, ἐνωσις, στὴν Ἰαλλία ἔστωσε στὴν ἐνεργὸν πραγματικότητά» (Ἱστορία τῆς φιλοσοφίας· W 20, 314).